

rolle i den danske modstandsbevægelse. Derimod nævnes intet om Hitler-Stalin-pagten og de implikationer, den fik for kommunisternes holdning fra 1939 til juni 1941. Og forfatteren afstår ganske fra at udfylde denne lakune i sit beretningsmateriale. En lille, men noget særpræget, antydning af DKP's virke fra 9. april 1940 til juni 1941 giver Sohn dog i forbindelse med en omtale af begivenhederne i Horserød i august 1943: De kommunister, det lykkedes at flygte, »... sivede ind i illegalitetens liv og meldte sig *igen* i den aktive modstandsbevægelses arbejde« (anmelderens udhævelse).

Forfatteren dølger naturligvis ikke de stalinistiske excesser, derimod leder man forgæves efter refleksioner over hovedpersonernes blind- og døvhed over for dem. Et evt. medansvar kommer Sohn ikke nærmere end, at »de troede på Stalin og Sovjetsystemet«. Hverken for hovedpersonerne eller forfatteren er der tale om nogen bodsgang.

Den tidligere DKP-formand har tilsyneladende fundet sig en niche efter kommunismens sammenbrud. Om det kan man mene, hvad man vil. Men for så vidt angår kranke skæbner og bristede illusioner, turde der være stof nok at øse af.

Henrik Skov Kristensen

Erik Johannesen: *Sabotage. Bogen om den danske modstandsbevægelse.* (Centrum, 1995). 309 s.

Forfatteren til bogen med den noget pretentiøse undertitel er tidligere modstandsmand gennem et år. Under sin gymnasietid i Randers kom han ind i modstandsbevægelsen og oprettede en sabotagegruppe i Langå. Efter studentereksamen i 1944 var han en tid i København for at studere ved Polyteknisk Læreanstalt, og også her blev han medlem af en gruppe. Men da tyskerne

truede med at arrestere studenterne, blev anstalten lukket, og han vendte tilbage til sin fødeby, hvor han med sin gamle gruppe deltog i jernbanesabotage og våbenedkastninger. Dette, samt at han angiveligt »har læst alt om besættelsen«, peger han på som sine kvalifikationer for at have skrevet denne bog.

Bogens indhold er netop en blanding af egne oplevelser, som forfatteren har gjort notater om umiddelbart efter besættelsen, og tildragelser/sammenhænge, som er beskrevet i den tilgængelige litteratur om besættelsen. Undertiden kan det være vanskeligt at afgøre, hvilken af de to kildegrupper forfatteren øser af, idet der hverken er noteapparat eller litteraturliste. Heller ikke selve brødteksten giver ret mange vink om forfatterens kilder, så undertiden har anmelderen været noget i tvivl om den præcise proveniens. Hvorom alting er, så består langt hovedparten af bogens indhold af tildragelser og forløb, som tidligere har været publiceret. Bogen er nærmest et katalog over den danske modstandsbevægelses mest spektakulære aktioner, hvadenten det nu var jernbanesabotage, industrisabotage, sabotage mod Værnemagten, aktioner mod skibe, spionage, stikkerlikvideringer etc. Der er med andre ord tale om en kompilation af stjernestunder ofte fortalt af aktørerne selv, så selvfølgelig er bogen elementært spændende og i øvrigt velskrevet. Det må så siges at være bogens hovedfortjeneste.

Ganske vist angiver forfatteren som sagt at have læst *alt* om besættelsen, men i forbindelse med hans punktvisse vurderinger og analyser synes han nu ikke altid at have ladet sig afficere videre af konklusionerne i den tilgængelige litteratur.

Henrik Skov Kristensen

Poul Nyboe Andersen: *Hal Koch og*